

Asiakasmaksu

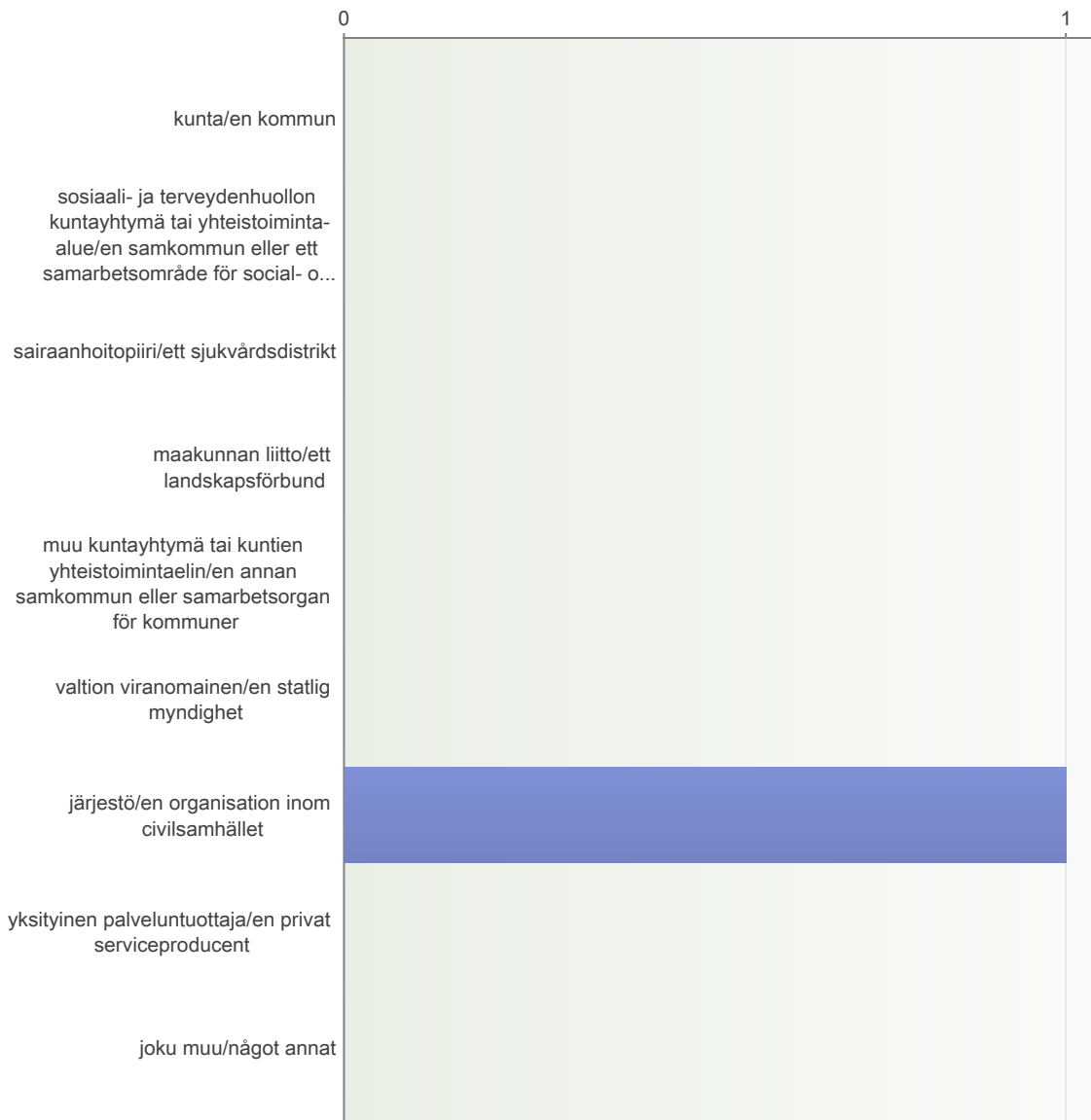
1. Vastaajan taustatiedot/bakgrundsuppgifter

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi/Officiellt namn på den aktör som svarar	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi/Namn på den person som antecknat svaret	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot/Namn på den person som antecknat svaret	Lausuntopyyntön käsittelypäivämäärä toimielimessä/Datum som begäran om remissyttrande behandlades i organet	Toimielimen nimi/Organets namn
Kuka kuuntelee köyhää? - verkosto	Tiina Saarela	tiina.saarela@evl.fi	10.9.2018	Kuukausikokous

2. Onko vastaaja/Är den svarande

Vastaajien määrä: 1

3. Yleiset kysymykset hallituksen esitysluonnoksesta. Kaikkiin kysymyksiin ei tarvitse vastata, jos lausunnonantajalla ei ole asiasta lausuttavaa. Allmänna frågor om utkastet till regeringsproposition. Alla frågor behöver inte besvaras, om remissinstansen inte har något att säga om frågan.

Vastaajien määrä: 1

- Kuka kuuntelee köyhää? -verkosto on sekä puoluepoliittisesti että aatteellisesti riippumaton yhden asian liike. Tarkoituksena on synnyttää keskustelua köyhyydestä ja esittää konkreettisia ehdotuksia köyhyyden vähentämiseksi. Kuka kuuntelee köyhää?-verkosto järjestää keskustelutilaisuuksia, joissa kohtaavat asiansaisajat sekä muut asiantuntijat ja päättäjät. Keskusteluissa kerätään erityisesti köyhyyttä kokeneiden näkemyksiä ja kehittämisehdotuksia köyhyyden vähentämiseksi.

4. 1 §. Lain tarkoitus/1 §. Lagens syfte

Vastaajien määrä: 1

- Lain tarkoituksena on edistää väestön oikeutta riittäviin ja yhdenvertaisiin sosiaali- ja terveystalviin. Perustuslain 19 §:n 3 momentin säännös jo sinänsä takaa jokaiselle oikeuden riittäviin sosiaali- ja terveystalviin. Lain tarkoituksena siksi pitäisi olla perustuslain toteutumisen turvaaminen ja kaikkein haavoittuvimman väestön osalta mahdollisuuksien takaaminen yhdenvertaisiin sosiaali- ja terveystalviin. Sosiaali- ja terveystalviista perittävät asiakasmaksut eivät saa olla niin suuret, että ne siirtäisivät palveluita tarvitsevien ulottumattomiin. Kuka kuuntelee köyhää? -verkosto muistuttaa, että tutkijoiden piiristä on noussut esiin jo yli kymmenen vuotta sitten (Kapiainen, Klavus 2007) termi "katastrofaaliset asiakasmaksut" kuvaamaan tilanteita, joissa heikoimmassa asemassa olevien ihmisten terveydenhuollon asiakasmaksut ylittävät 40% kotitalouden maksukyvyistä. Suomella on matkaa yleiseurooppalaiseen ihan-teeseen, jonka mukaan perusterveydenhuollon ja sairaanhoidon palvelut pyritään takaamaan ihmisille siten, että köyhimmilläkkin on mahdollisuus käyttää tarvitsemiaan palveluita. Lain perusteluissa tuodaan lisäksi esille lain toinenkin tarkoitus: "Lain tarkoituksena olisi osaltaan varmistaa maakunnan järjestämien sosiaali- ja terveystalviujen rahoitus. Tämä tarkoitus voi heikoimmassa asemassa olevan näkökulmasta olla ristiriidassa lain 1 §:n kanssa.

5. 2 §. Soveltamisala/2 §. Tillämpningsområde

Ei vastauksia.

1 luku. Yleiset säännökset/1 kap. Allmänna bestämmelser

6. 3 §. Määritelmät/3 §. Definitioner

Ei vastauksia.

7. 4 §. Palvelusta perittävä maksu/4 §. Avgift för tjänster

Vastaajien määrä: 1

- Kuka kuuntelee köyhää? -verkosto on toistuvasti tuonut esille, että perusturvan varassa elävät ja esimerkiksi paljon palveluja tarvitsevat vammaiset eivät aina pysty hankkimaan tarvittavia palveluita ilman, että esimerkiksi lääkkeitä tai terveellisestä ruuasta tingitään. Kirkon diakoniatyössä kohdataan usein ihmisiä, joilla ei ole muuta velkaa tai maksamattomia laskuja kuin julkisista palveluista syntyneitä asiakasmaksuja. Tulot eivät yksinkertaisesti riitä asiakasmaksujen maksamiseen. Lakiin tulisi kirjata velvollisuus maakunnalle arvioida asiakassuunnitelman tekemisen yhteydessä pienituloisen ihmisen kokonaistilanne ja jo siinä vaiheessa tarvittaessa selvittää mahdollisuus maksujen alentamiseen tai perimättä jättämiseen. Jos 33§:n mukainen sakkomaksu säädetään, sen tulisi myös tulla maakunnalta, ei palvelun tuottajalta. Asiakaslähtöisen toiminnan mukaista on, että asiakkaalle lasku tulee yhdeltä taholta. Usealta taholta tulevat laskut voivat aiheuttaa hämmennystä ja sekaannuksia.

8. 5 §. Maksun alentaminen ja perimättä jättäminen/5 §. Avgift som sänks eller inte tas ut

Vastaajien määrä: 1

- Kuka kuuntelee köyhää? -verkoston mielestä on erittäin hyvä, että säännöstä velvollisuudesta alentaa tai olla perimättä asiakasmaksua selkeytetään. Hyvä parannus on myös se, että maakunnan tulee ilmoittaa siitä menetelmästä, miten maksun alentamista tai perimättä jättämistä voi hakea. Tämä velvollisuus tulisi koskea myös sakkomaksua, jos sellainen säädetään. Säännösten piiriin tulisi saada myös asumispalvelut ja tehostetusta palveluasumisesta perittävät maksut. Esitetty säännös on liian suppea eikä kosketa tilanteita, jotka käytännössä aiheuttavat eniten ongelmia. Asumispalvelujen ja erityisesti tehostetun palveluasumisen maksut ovat korkeita maksuja ja niitä on vaikea kohtuullistaa silloin kun asiakas on vähävarainen. Palveluasumisen maksut aiheuttavat usein vähävaraisten velkakierteen. Lisäksi asiakkaan tai hänen perheensä toimeentulon vaarantumistilanteista tulisi olla lain perusteluissa esimerkkejä, jotta lain soveltamiskäytäntö toteutuisi lainsäätäjän tahdon mukaisesti. Tulee lisäksi edellyttää, että perimättä jättämisen ja maksun alentamisen hakemisesta tulee laatia valtakunnalliset yhtenäiset lomakkeet ja kirjalliset ohjeet. Tällä hetkellä vastaavan pykälän soveltamisen osalta on suurta kirjavuutta ja epätietoisuutta (esim. EAPN-Finin tekemä kysely nykyisen asiakasmaksulain 11 §:n soveltamisesta). Asiakasmaksujen perintä ei saa käynnistyä ennen kuin päätös maksun alentamista tai perimättä jättämistä koskeva kirjallinen päätös oikaisuvaatimusohjeineen on annettu. Tämän pykälän säännös tulisi koskea myös sakkomaksua, jos sellainen säädetään. Jos henkilö saa toimeentulotukea, tulisi olla mahdollista, että maksujen huojennusta tai perimättä jättämistä voi hakea samalla hakemuksella, jolla toimeentulotukeakin on haettu. Kuka kuuntelee köyhää? tilaisuuksissa on toistuvasti tullut esille, että heikommassa asemassa olevalla ei ole aina voimavaroja tehdä vaativia hakemuksia usealle taholle.

9. 6 §. Maksun periminen/6 §. Uttag av avgift

Vastaajien määrä: 1

- Laskussa tulisi näkyä laskutettavat palvelut eriteltyinä. Laskussa pitää olla myös 5§ mukaisen alentamista tai perimättä jättämistä koskeva menettelyohje. Silloin ihmiset tavoittavat parhaiten tiedon kyseisestä mahdollisuudesta, jos tietoa ei ole ymmärretty tai jaksettu ottaa vastaan aikaisemmin. On tärkeää, että asiakasmaksulasku ei missään olosuhteissa saa mennä perintään ennen kuin huojennus-tai perimättä jättämisen prosessi oikaisupyyntöineen on kokonaan käyty loppuun.

Maakunnan tulisi kokonaisuudessaan hoitaa asiakasmaksujen perintä eikä niiden perinnässä saisi käyttää yksityisiä perintätoimistoja. Perintäkulut saattavat kasvattaa asiakasmaksut moninkertaisiksi ja lisätä sekä yhteiskunnan että yksilön kustannuksia.

10. 7 §. Päätös tulosidonnaisesta maksusta/7 §. Beslut om inkomstbunden avgift

Ei vastauksia.

11. 8 §. Maksuttomat sosiaalipalvelut/8 §. Avgiftsfria socialtjänster

Vastaajien määrä: 1

- Etänä annettavat sosiaalipalvelut tulee säätää maksuttomiksi. Etäpalvelut ovat vielä harvinaisia ja siksi niiden taso vaihtelee. Lisäksi kaikilla ei ole samanlaista mahdollisuutta ottaa vastaan etäpalveluja. Tieto-tekniikan kehittyessä tulevaisuudessa etäpalvelut saattavat olla myös heikoimmassa asemassa olevien asiakkaan kannalta iso parannus, jos niiden avulla palvelut saadaan kotona eikä niiden saanti edellytä asi-akkaan siirtymistä palvelupisteeseen.

12. 9 §. Maksuttomat terveyspalvelut/9 §. Avgiftsfria hälsotjänster

Vastaajien määrä: 1

- Kaikki terveyskeskuspalvelut, erityisesti etäpalvelut, tulisi säätää maksuttomiksi. Tutkimuksissa, Kirkon diakoniarahaston hakemuksissa ja mm. Kuka kuuntelee köyhää? -keskusteluissa on toistuvasti ilmennyt, että kaikkein heikoimmassa asemassa olevien osalta terveyskeskusmaksut ovat voineet olla este palve-luun hakeutumiselle.

13. 10 §. Maksukatto/10 §. Avgiftstak

Vastaajien määrä: 1

- Kuka kuuntelee köyhää? -verkoston keräämän tiedon mukaan olisi kohtuullista, että terveydenhuollon tai lääkekaton täytyttyä kahdesti peräkkäin, kolmas vuosi olisi vapaa vuosi. Tälläkin hetkellä henkilö saa nk. vapaakortin terveydenhuollosta tai Kelasta. Ko. kortille olisi yksinkertaista kirjata vapaavuosi. Monen pitkäaikaissairaana tai vammaisen henkilön katot täyttyvät vuosi, jopa vuosikymmen toisensa pe-rään. Joillakin lääkekatto menee täyteen tammikuussa ensimmäisellä apteekkikäynnillä. Ihmiset maksavat näitä kattoja tinkien kaikesta muusta kuten esimerkiksi ehjistä kengistä tai jopa ruoasta. Paljon sairastavat elävät usein pelkällä perusturvalla, eikä heillä vakavien sairauksien tai vamman aiheuttamien toiminnanra-joitteiden vuoksi ole juurikaan mahdollisuuksia hankkia lisätuloja. Tässä yhteydessä haluamme muistut-taa, että Suomi on jo kahdesti saanut Euroopan neuvostolta huomautuksen liian alhaisesta sosiaaliturvan tasosta. Vapaavuosi maksukatosta toisi henkilölle välittömästi, ilman erillistä hakemusmenettelyä, usei-den satojen eurojen huojennuksen.

14. 11 §. Maksukattoa kerryttävät palvelut/11 §. De tjänster som räknas in i avgiftstaket

Vastaajien määrä: 1

- On hyvä, että maksukaton kertyminen laajentuu koskemaan suun terveydenhuoltoa, tilapäistä kotisairaanhoidoa, ensihoitopalveluja, lyhytaikaista tehostettua palveluasumista, ja muitakin terapioiden kuin fysioterapioiden koskevia maksuja ja etäpalveluja (etäpalveluista lisää pykälässä 13).
On edelleen epäkohta, että katto ei kerryttäisi omaisen tai läheisen lakisääteisen vapaan ajaksi omaishoidettavalle järjestetty palvelu. Yhdenvertaisuuden näkökulmasta katsottuna ei ole oikein, että omaisen lakisääteinen loma aiheuttaa perheelle muista lomailijoista poikkeavia kuluja. Lisäksi pienillä rahoilla elä-vien kohdalla on mahdollista, että lakisääteistä lomaa ei näiden maksujen vuoksi pidetä. Vähintä mitä voidaan tehdä, on laskea maksu kattoon kuuluvaksi.

2 luku. Maksuttomat palvelut/2 kap. Avgiftsfria tjänster

15. 12 §. Maksujen seuranta/12 §. Uppföljning av avgifter

Vastaajien määrä: 1

- On erittäin hyvä, että maksukaton kertymisen seuranta säädetään maakunnan tehtäväksi

16. 13 §. Sosiaali- ja terveyskeskuksen avosairaanhoito/13 §. Öppensjukvård vid social- och hälsocentral

Vastaajien määrä: 1

- Ehdotettu lakiluonnos heikentäisi voimassa olevaa asiakasmaksuasetuksen 7 §:n mukaista säädöstä, jonka mukaan terveyskeskuksen avosairaanhoidon lääkäripalveluista maksun saa periä ainoastaan kolmelta ensimmäiseltä käynniltä samassa terveyskeskuksessa kalenterivuoden aikana. Välikatto on ollut voimassa vuosia ja sen käyttämiseen on totuttu. Köyhille terveyspalvelujen käyttäjille välikatto on välttämätön. Kuitenkin parasta olisi, jos terveyskeskuksessa käynneistä ei olisi ollenkaan maksuja. Tämä käytäntö on hyväksi havaittu muun muassa Helsingissä.
Kuka kuuntelee köyhää? - verkosto ei pidä hyvänä luonnoksessa olevaa avosairaanhoidon sairaanhoitajan vastaanotosta perittävää maksua. Paljon sairastaville tämä on vain uusi maksurasite. Jos maksua kuitenkin peritään, tulee se rajata koskemaan ainoastaan niitä tilanteita, joissa on kyse Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (1088/2010) 5§:n tarkoittamasta sairaanhoitajan rajatun lääkemääräyksen kirjoittamisesta. Tämä maksu lienee alun perinkin tarkoitettukin vain sairaanhoitajan reseptiin, jota voidaan verrata terveyskeskuslääkäriin käyntiin. Myöhemmin sairaanhoitajakäynnin maksu on monessa kunnassa laajentunut koskemaan kaikkia sairaanhoitajan vastaanottoja.
Kuka kuuntelee köyhää? -verkoston näkemyksen mukaan ainakin alkuvaiheessa etäpalveluna annettavat palvelut tulisi olla maksuttomia, koska niitä palveluja vasta kehitetään. Ennen maksun säätämistä tulee olla tutkittu tieto, mitkä palvelun todelliset kustannukset ovat. Erityisesti kiireellisen etähoidon laatu ja turvallisuus on taattava. Nämä hoidot ja niihin tarvittavat laitteet tulee olla maksuttomia, koska köyhillä eri ikäisillä potilailla ei ole niihin varaa.

17. 14 §. Sairaalan poliklinikkakäynti/14 §. Besök på sjukhuspoliklinik

Vastaajien määrä: 1

- On hyvä, ettei sairaalan poliklinikkakäynnistä eikä kiireellisestä terveydenhuollosta saa periä maksua asiakkaalta, jonka käynti liittyy mielenterveys- ja päihdehoitoon. Epäkohta ehdotuksessa on, että asiakkaalta saisi kuitenkin periä maksun muusta syystä johtuvasta sairaalan poliklinikkakäynnistä jopa silloin, kun mui- ta vaivoja hoidetaan samalla käynnillä mielenterveys- ja päihdeongelmaan liittyvän asian ohella myös. On aivan selvää, että vaivojen erittely ei onnistu oikeudenmukaisesti. Ihminen on kokonaisuus eikä usein-kaan voida nähdä luotettavasti, mikä vaiva liittyy mielenterveys- ja päihdeongelmaan ja mikä ei. Mielenterveys- ja päihdehuoltopotilaiden käyttämättä jääneistä ajoista ei tulisi periä myöskään sakko-maksuja.

18. 15 §. Avosairaanhoidon ja poliklinikkakäyntiin liittyvät tutkimukset/15 §. Undersökningar inom öppen sjukvård och vid poliklinikbesök

Ei vastauksia.

3 luku. Maksukatto/3 kap. Avgiftstak

19. 16 §. Päiväkirurginen toimenpide/16 §. Dagkirurgiskt ingrepp

Ei vastauksia.

20. 17 §. Suun terveydenhuolto/17 §. Mun- och tandvård

Ei vastauksia.

21. 18 §. Erikoissairaanhoidon hoitotoimenpiteet suunhoidon yksikössä/18 §. Vårdåtgärder inom den specialiserade sjukvården vid mun- och tandvårdsenheter

Ei vastauksia.

22. 19 §. Terapia/19 §. Terapi

Ei vastauksia.

23. 20 §. Sarjassa annettava hoito/20 §. Vård i serie

Vastaajien määrä: 1

- Kuka kuuntelee köyhää? -verkosto näkee huononnuksena sarjahoidon välikaton poistamisen. Nyt voi-massa olevan lain mukaan sarjahoidosta voi periä maksua enintään 45 kertaa kalenterivuodessa. Kaikkein köyhimmille välikatto on välttämätön. Lisäksi ehdotamme, että tällä hetkellä sarjahoidoiksi luettava dia-lyysi- ja/tai säde/sytostaattihoito luettaisiin välttämättömiksi elämää ylläpitäviksi hoidoiksi ja ne olisivat jatkossa maksuttomia. Em. hoitoja tarvitsevien kohtalo on muutenkin kova ja jos maksusta lasketaan pois laskun lähettämisestä aiheutuvat kulut, on dialyysi-tai sytostaattihoidosta koituva hyöty maakunnalle mi-tätön. Myös lääkinnällisenä kuntoutuksena annettava hoito tulisi säätää maksuttomaksi. Kyse on kuntoutukses-ta, jota usein saavat ne henkilöt, jotka ovat koko ikänsä köyhiä esim. vammaiset. Tällä hetkellä Kelan kun-toutusta saavat eivät tästä hoidoista maksa, mutta kunnallisessa lääkinnällisessä kuntoutuksessa käyvät sen sijaan maksavat sarjahoitomaksu periaatteen mukaan.

4 luku. Tasasuuruiset maksut/4 kap. Jämnstora avgifter

24. 21 §. Tilapäinen kotipalvelu/21 §. Tillfällig hemservice

Vastaajien määrä: 1

- Etäpalveluna annettava tilapäinen kotipalvelu tulee ainakin alkuvaiheessa säätää maksuttomaksi. Etäpalvelujen käytännöt ja laatu pitää ensin varmistaa

25. 22 §. Tilapäinen kotisairaanhoido/22 §. Tillfällig hemsjukvård

Ei vastauksia.

26. 23 §. Tilapäinen kotisairaalahoido/23 §. Tillfällig hemsjukhusvård

Ei vastauksia.

27. 24 §. Lyhytaikainen perhehoito/24 §. Kortvarig familjevård

Ei vastauksia.

28. 25 §. Lyhytaikainen asumispalvelu/25 §. Kortvarig boendeservice

Ei vastauksia.

29. 26 §. Lyhytaikainen laitoshoido tai –palvelu/26 §. Kortvarig sluten vård eller kortvarig service på en institution

Ei vastauksia.

30. 27 §. Osavuorokausihoito/27 §. Vård under en del av dygnet

Ei vastauksia.

31. 28 §. Asiakkaan siirtyminen palvelujen välillä/28 §. Förflyttning av kunden mellan tjänster

Ei vastauksia.

32. 29 §. Lääkinnällinen kuntoutus/29 §. Medicinsk rehabilitering

Ei vastauksia.

33. 30 §. Omaistaan tai läheistään hoitavan henkilön vapaan aikaiset palvelut/30 §. Tjänster när personer som vårdar en anhörig eller närstående är lediga

Ei vastauksia.

34. 31 §. Ensihoitopalvelu/31 §. Prehospital akutsjukvård

Ei vastauksia.

35. 32 §. Lääkärintodistus ja -lausunto/32 §. Läkarintyg och läkarutlåtande

Ei vastauksia.

36. 33 §. Käyttämättä ja peruuttamatta jätetty palvelu/33 §. Oanvända eller icke-avbokade tjänster

Vastaajien määrä: 1

- Käyttämättä jätetystä palvelusta ei pitäisi periä maksua. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa tulisi asiakaslähtöisyys olla keskeinen periaate. Monen sairaan ja esimerkiksi mielenterveyspotilaan tai -kuntoutujan sairaus saattaa aiheuttaa vaikeuksia saapua paikalle sovittuna ajankohtana. Jos sakkomaksu jää voimaan, pitäisi hyväksyttävä syy määritellä selkeästi. Hyväksyttävänä syynä pitää hyväksyä myös pitkäkestoisen sairauden tai vamman pahenemisvaihe. Vammaisuus tai käytössä olevan apuvälineen rikkoutuminen voivat eri tavoin rajoittaa mahdollisuutta hakeutua sovittulle vastaanotolle sovittuna ajankohtana. Toisinaan esimerkiksi amputoidulla henkilöllä raajaproteesi voi aiheuttaa tynkään haavaumia, jolloin kodin ulkopuolella ei voi liikkua ja apuvälinettä käyttää, vaikka proteesi ei olisi varsinaisesti rikkoutunut äkillisesti. Sakkomaksun käyttö osoittaa, että ajattelu maksujen määräytymisessä ei ole asiakaslähtöinen vaan järjestelmälähtöinen. On huomattava, että palveluntuottaja voi tehostaa toimintaansa niin, että vapautuva aika voidaan käyttää joko jonossa olevien seuraavien asiakkaiden palveluun tai muihin pakollisiin tehtäviin. Asiakas voi joutua odottamaan pitkiäkin aikoja ilman korvausta, jos esimerkiksi lääkäri on aikataulusta myöhässä. Potilaan aika voi mennä ohi 15 minuutin myöhästymisestä. Jos sakkomaksu jää voimaan, pitäisi laskun tulla siltäkin osin maakunnalta ja sitä pitäisi koskea 5 §:ssä säädetty perimättä jättäminen tai maksun alentaminen.

37. 34 §. Maksun periminen maksukyvyyn mukaan/34 §. Uttag av avgift enligt betalningsförmågan

Ei vastauksia.

38. 35 §. Kotona annettava palvelu/35 §. Service i hemmet

Ei vastauksia.

39. 36 §. Kotona annettavasta palvelusta perittävän maksun perusteena olevat tulot/36 §. De inkomster som avgiften för service i hemmet utgår från

Vastaajien määrä: 1

- Kuka kuuntelee köyhää? verkosto katsoo, että kotihoidon maksuluokkaa määriteltäessä tuloina ei saa ottaa huomioon vammaisuuksista myöskään verotonta eläkettä saavan hoitotukea, (eikä vammaistukea). Yksi vammaisuuksien myöntämisedellytys voi olla vammasta aiheutuvat kulut. Lisäksi vanhusväestöä yhä enenemässä määrin hoidetaan kotihoidossa, joka ei kuulu maksukattojen piiriin. Yleensä kotihoidossa olevilla henkilöillä on lisänä useita erilaisia terveydenhuollon tasamaksuja sekä lääke- ja Kela-kytyt kuluja. Ei voida pitää kohtuullisena eikä oikeudenmukaisena, että tuki, jolla maksua osaksi maksetaan, korottaakin maksun määrää. Lisäksi haluamme muistuttaa, että kun laki asiakasmaksuista ensi kerran, vuonna 1992 astui voimaan, ei silloista eläkkeensaajan hoitotukea, nykyistä eläkettä saavan hoitotukea, laskettu tuloksi silloisen kotipalvelumaksun suuruusluokkaa määriteltäessä. Maksun suuruudessa tulee muutoinkin ottaa huomioon hyvin pienituloiset henkilöt, ettei heidän taloutensa kuormittuisi liikaa.

40. 37 §. Pitkäaikainen tehostettu palveluasuminen ja pitkäaikainen laitoshoido/37 §. Långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg och långvarig sluten vård

Vastaajien määrä: 1

- On tärkeää, että tehostettu palveluasuminen maksut saadaan uudistuksen myötä valtakunnallisen lain-säädännön piiriin, koska kuntien vapaus päättää maksuista on aiheuttanut monia kohtuuttomia tilanteita, ulosottoa ja maksuhäiriöitä.
Ehdotettu 160/108 euroa ei ole riittävä summa, jolla ihminen kykenisi maksamaan itse maksettavaksi mää-rättyjä kuluja, kuten lääkkeiden ja mahdollisten kuljetusten omavastuuosuudet, lääkkeet, vaatteet, hen-kilökohtainen hygienia, puhelimesta aiheutuvat kulut ja muut mahdolliset kulut, jotka eivät sisälly palve-luun. Tehostettu palveluasuminen on avohoitoa, joten asiakkaan maksettavaksi jää enemmän kustan-nuksia kuin laitoshoidossa ja laitospalvelussa. Tehostetun palveluasuminen vähimmäiskäyttövara olisi si-ten laitoshoidon vähimmäiskäyttövara hieman suurempi. Tehostetussa palveluasumisessa asiakkaan maksettavaksi jää kustannuksia sellaisista palveluista, tarvikkeista tai välineistä, jotka eivät sisälly palve-luun tai joita ei ole erikseen säädetty maksuttomiksi tehostetussa palveluasumisessa oleville asiakkaille. Vähimmäiskäyttövaralla on tarkoitus tukea myös itsemääräämisoikeutta ja toimintakykyä. Tässä on suuri riski, että asiakas joutuu perintätoimistojen asiakkaaksi.
Puolison tulojen huomioon ottamista tehostetun palveluasuminen maksuissa on tärkeä uudistus. Nykyi-ässä järjestelmässä kotiin jäävä puoliso on jäänyt usein pulaan, kun suurempituloinen puoliso on siirtynyt tehostettuun palveluasumiseen ja kaikki hänen tulonsa ovat menneet palveluasuminen maksuihin.

41. 38 §. Pitkäaikaisesta tehostetusta palveluasumisesta ja pitkäaikaisesta laitoshoidosta perittävän maksun perusteena olevat tulot/38 §. De inkomster som avgiften för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg eller långvarig sluten vård utgår från

Vastaajien määrä: 1

- Tehostetun palveluasuminen ja pitkäaikaisen laitoshoidon maksuluokkaa määriteltäessä tuloina ei saa ottaa huomioon verottomia vammaisetuuksia. Yksi vammaisetuuksien myöntämisedellytys voi olla vam-masta aiheutuvat kulut. Ei voida pitää kohtuullisena eikä oikeudenmukaisena, että tuki, jolla maksua osak-si maksetaan, korottaakin maksun määrää.

42. 39 §. Pitkäaikainen perhehoito/39 §. Långvarig familjevård

Vastaajien määrä: 1

- Ehdotettu henkilökohtaiseen käyttöön jäävää käyttövara on liian pieni. Perhehoidossa asiakas joutuu kustantamaan monia elämän välttämättömiä menoja omalla rahallaan

43. 40 §. Laskennallinen metsätulo/40 §. Kalkylerad inkomst av skog

Ei vastauksia.

44. 41 §. Tuloista tehtävät vähennykset/41 §. Avdrag från inkomsterna

Ei vastauksia.

45. 42 §. Tuloista tehtävät vähennykset tehostetun palveluasumisen maksua määrättäessä/42 §. Avdrag från inkomsterna vid fastställande av avgift för serviceboende med heldygnsomsorg

Ei vastauksia.

46. 43 §. Maksun määrääminen/43 §. Fastställande av avgift

Ei vastauksia.

5 luku. Maksukyvyn mukaan määräytyvät maksut/5 kap. Avgifter som fastställs enligt betalningsförmågan

47. 44 §. Tukipalvelut ja asumispalveluun liittyvät palvelut/44 §. Stödtjänster och boendeservicerelaterade tjänster

Vastaajien määrä: 1

- On ongelmallista, että valtakunnallisesti ei ole tarkoitus lainsäädännössä määrittellä ateria-, vaatehuolto-, peseytymis-, siivous- ja turvapalvelujen hintoja, vaan ne jäävät edelleen maakuntien päätettäväksi. Nykyisin näiden asukkaiden tarvitsemien tukipalvelujen hinnoittelu kunnissa on kirjavaa. Uudistuksen yhteydessä tulisi säännellä lainsäädännössä ainakin tukipalveluista perittävät enimmäishinnat kohtuuttomuusien välttämiseksi.

48. 45 §. Avopalveluun tai -hoitoon liittyvä ylläpito/45 §. Uppehälle i samband med sociala insatser eller öppen vård

Vastaajien määrä: 1

- Maksun kohtuullisuus tulisi määrittellä tarkemmin laissa ja lain perusteluissa olisi esimerkkejä kohtuullisuuden määrittelystä eri tilanteissa. On olemassa vaara, että maakunnat tulkitsevat kohtuullisuutta hyvin eri tavoin ja kansalaiset eri puolilla Suomessa tulevat eriarvoiseen asemaan

49. 46 §. Vammaisuuden perusteella järjestettäviin erityispalveluihin liittyvä ylläpito/46 §. Uppehälle i samband med särskild service med anledning av funktionshinder

Vastaajien määrä: 1

- Työn osuuden jyvittäminen ei ole perusteltua ylläpitomaksun muodossa. Tällä kerätään tuottoja vammaispalveluista, kuten lain vaikutusten arvioinnissa todetaan osana 4 miljoonaa euroa. Lakiesityksessä vedotaan oikeuskäytäntöön, joka ei ole kuitenkaan vakiintunut. Hämeenlinnan hallinto-oikeus (HAO 29.5.2009, T09/0301/4) katsoi, että kunta voi periä palveluasumiseen liittyvästä ateriapalvelusta asiakasmaksuna vain aterian raaka-ainekustannukset, mutta ei ruoan kuljettamisesta, esille laittamisesta tai valmistamisesta aiheutuneita kustannuksia. Kunta ei ollut eritellyt aterian valmistus- ja raaka-ainekustannuksia. Lakiesityksessä mainittu vaikeus eritellä näitä kustannuksia ei voi olla peruste sisällyttää työosuutta vammaisten erityispalveluihin, koska tämä tulee lisäämään vammaispalvelulain palveluasumisen asukkaiden kustannuksia merkittävästi. Normaalisuusperiaatteen mukaisesti kyse ei ole normaaleista elinkustannuksista vaan vammaisuuteen liittyvistä erityispalveluista. Tällöin näitä työn yms kustannuksia ei tule periä.

50. 47 §. Lastensuojelu/47 §. Barnskydd

Vastaajien määrä: 1

- Lastensuojelu kokonaisuudessaan tulisi siirtää maksuttomien palvelujen piiriin. Korkeat maksut voivat estää tehokkaan lastensuojelun toteuttamisen

51. 48 §. Vammaisen lapsen asuminen muualla kuin oman perheen kanssa/48 §. Boende för barn med funktionsnedsättning någon annanstans än med den egna familjen

Ei vastauksia.

52. 49 §. Kuljetuspalvelut/49 §. Färdtjänst

Vastaajien määrä: 1

- Lain tasolla aivan oikein täsmennetty siten, että maksua perittäessä on huolehdittava siitä, ettei itse asiakkkaan oikeus kuljetuspalveluihin vaarannu. Pykälää voisi vielä täsmentää sanomalla: ettei oikeus kuljetuspalveluihin maksuhetkellä vaarannu, sillä tällä hetkellä jotkut kunnat vaativat henkilön maksaman palvelun ensin itse ja laskuttamaan jälkikäteen. Tähän eivät esimerkiksi takuueläkkeellä elävät invataksinkäyttäjät millään pysty. Tämä saattaa vaarantaa myös työssäkäynnin henkilöautoa käyttävien vammaisten asiointimatkat. Baaritaksia käyttävien kulut tulevat tässä kohtaa erityisen korkeiksi, jos ne pitää itse ensin maksaa. Tällöin asiakkaalta ei voi edellyttää maksamaan ensin itse taksinkäyttökuluja
Vaikka kunta ei peri suoraan kuljetuspalvelun tilauskustannuksia asiakkaalta, niin ajastus samasta eli yhtä suuresta maksusta (julkinen liikenne) ei toteudu, koska asiakkaalle tulevat tosiasiallisesti kuljetuksen tilausmaksut, jotka nostavat kuljetuspalvelun hintaa vaihtelevasti esim. puhelin yhtiöistä riippuen. Tämä koskee sekä VPL:n että sosiaalihuoltolain mukaisia kuljetuspalveluita

53. 50 §. Yksityislääkärin läheteellä tehtävät laboratorio- ja kuvantamistutkimukset/50 §. Laboratorieundersökningar och bilddiagnostik som utförs efter remiss från privatläkare

Ei vastauksia.

54. 51 §. Palvelun keskeytys/51 §. Avbrott i tjänsten

Ei vastauksia.

55. 52 §. Vahingoittunut, hävinnyt tai palauttamatta jätetty apuväline/52 §. Ett skadat, försvunnet eller icke-återlämnat hjälpmedel

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkkaan oikeussuojan takeista ei ole huolehdittu miltään osin kuten asiakasmaksun alentamista tai perimättä jättämistä koskevissa lainkohdissa. Säännöksestä puuttuvat esimerkiksi asiakkaan oikeus tulla kuulluksi. Lakipykälää tulee korjata siten, että asiakkaan ilmeinen huolimattomuus ei ole itsenäinen oikeusperusta vierittää kustannuksia asiakkaan maksettavaksi. Pykälään tulee olla muodossa: "...apuväline on vahingoittunut tai hävinnyt asiakkaan käyttöohjeiden vastaisen käsittelyn ja ilmeisen huolimattomuuden vuoksi". Perusteluteksti ei kuvaa oikealla tavalla apuvälinepalveluita. Säännös ei ota huomioon yksilöllisesti valmistettuja henkilökohtaiseen käyttöön luovutettavia apuvälineitä, joita ei tarvitse palauttaa niiden henkilökohtaisen ominaisuuksien vuoksi. Lisäksi tämä kirjaus voi antaa lain soveltajalle täysin virheellisen kuvan laissa säädetyistä apuvälinepalveluista. Varsin usein uuden apuvälineen tarve johtuu siitä, että käytössä kulunut apuväline on korjauskelvoton, jolloin lakitekstin perusteluiden mukaan ei asiakkaalta voida vaatia, että asiakas palauttaa apuvälineen puhtaana ja ehjänä. Apuvälineiden maksuttomuus kuitenkin kattaa uuden hankittavan apuvälineen ja niiden korjauksen sekä huollon. Säännöksen perustelut eivät siten erittele riittävän tarkasti, mikä on apuvälineen normaalia käytössä kulumista ja mikä on asiakkaan vastuulla oleva apuvälineen vahingoittuminen.
Pykälän soveltamisalaa pitää myös laajentaa siten, että tämä kohtuullisuusarviointi vahingoittuneen apu-

välineen kustannusten perimiseksi koskisi kaikkia vammaisia niin alaikäisiä kuin täysi-ikäisiä henkilöitä. Tämä kohtuullisuusarvioinnin laajentaminen on merkittävää, koska on aivan eri asia, jos leikkauksesta toipunut muuten perusterve henkilö jättää palauttamatta hinnaltaan varsin halvat kyynärsauvat kuin, että henkilöltä perittäisiin välttämättömänä liikkumisen kannalta pidettävän vahingoittuneen sähköpyörätuolin hinta, joka on tuhansia euroja. Jälkimmäisessä tilanteessa pitää selvittää syyt ja olosuhteet varsin tarkasti. Sähköpyörätuolin vahingoittumisesta voi olla apuvälineenkäyttäjän sijasta toinen henkilö vastuussa, ku-ten esimerkiksi pikaistuksissa puoliso riidan jälkeen tai henkilökohtainen avustaja työsuhteen irtisanomis-tilanteessa. Vaikeasti vammaisen henkilö voi olla täysin riippuvainen toisen antamasta avusta. Siksi ilmei-sen huolimattomuuden sijaan laissa voi vaatia pikemminkin tahallisuutta tietynlaisena syyllisyyden astetta osoittavana subjektiivisena tekijänä.

Lain kohta voi muodostaa myös asiakasmaksulain 1 §:n tarkoituksen ja perustuslain 19 §:n 3 momentin vastaisen tilanteen, jos kalliin apuvälineen todellinen hankintahinta esimerkiksi sähköpyörätuolissa 5000 euroa peritään asiakkaalta. Pelkästään sähköpyörätuolin valot maksavat 500 euroa. Siksi tämä lakiin kirjoj-tettu enimmäismäärä todellisista kustannuksista ei oikeastaan rajoita aidosti perimiskuluja. Todennäköi-sesti henkilö jäisi tuossa tilanteessa myös ilman tarpeen mukaista apuvälinettä eikä toisen omaisuuden vakuuttaminen ole vakiintunut käytäntö vahingon varalle. Apuvälineen maksuttomuus myös estää välilli-set kulut, jotka johtuvat apuvälineen käytöstä.

Lasten osalta näitä maksuja ei tulisi periä.

56. 53 §. Henkilö jolla ei ole Suomessa kotikuntaa/53 §. En person utan hemkommun i Finland
Ei vastauksia.

57. 54 §. Tulon, korvauksen ja saamisen periminen maakunnalle/54 §. Uttagande av inkomst, ersättning eller fordring till landskapet
Ei vastauksia.

58. 55 §. Viivästyskorko/55 §. Dröjsmålsränta
Ei vastauksia.

6 luku. Muut maksut/6 kap. Övriga avgifter

59. 56 §. Maksujen ulosotto/56 §. Utsökning av avgifter

Vastaajien määrä: 1

- Kuka kuuntelee köyhää?-verkosto katsoo, että tätä kohtaa tulisi täsmentää velvoittavammaksi, ettei perintätoiminnan harjoittaja voi enää esiintyä velkojan toimeksiannosta julkisen saatavan ulosotossa (verotäytäntöönpanolaki 5 § 2 momentti). Tämä mainitaan vain lain perusteluissa mahdollisuutena mutta ei velvoittavana. Muutoinkin viittamme lakiehdotukseen aiemmin antamamme lausunnon kohtiin liittyen maksujen perimisestä. Kaikki maksut ja mahdolliset perinnät tulee hoitaa suoraa maakuntien taholta, eikä ollenkaan yksityisille perintätoimistoille perittäväksi.

60. 57 §. Maksun palautus ja kuittaus/57 §. Återbetalning och kvittning av avgift

Ei vastauksia.

61. 58 §. Indeksitarkistukset/58 §. Indexjusteringar

Vastaajien määrä: 1

- Julkisten maksujen on oltava samalla tavoin indeksijäädytyksen piirissä kuin perusturvaetuudetkin. Muu-toin palveluista perittävät maksut suhteessa perusturvaetuuksien määrään kasvavat kohtuuttomasti etenkin niiden asiakkaiden kohdalla, jotka joutuvat elämään perusturvaetuuksien varassa

62. 59 §. Muutoksenhaku/59 §. Ändringssökande/60 §. Uppföljningstjänst för tjänsteproduktionen

Ei vastauksia.

63. 60 §. Palvelutuotannon seurantapalvelu/60 §. Uppföljningstjänst för tjänsteproduktionen

Ei vastauksia.

64. 61 §. Maakunnan tiedonsaantioikeus//61 §. Landskapets rätt till information

Ei vastauksia.

65. 62 §. Voimaantulo/62 §. Ikraftträdande

Ei vastauksia.

66. 63 §. Kumottava laki/63 §. Lag som upphävs

Ei vastauksia.

67. 64 §. Siirtymäsäännökset/64 §. Övergångsbestämmelser

Vastaajien määrä: 1

- Siirtymisajan päätyttyä hengityshalvauspotilaiden tilanne tulsi radikaalisti heikkenemään. Tämä ryhmä on pieni. Ryhmään kuuluu tällä hetkellä joko varsin iäkkäät, lapsena polioviirukseen sairastuneet, liikkumisky-kynsä menettäneet henkilöt tai harvinaista lihaksistoon kohdistuvaa geenivirhettä kantavat, erittäin vai-keasti vammaiset ihmiset.

7 luku. Erinäiset säännökset/7 kap. Särskilda bestämmelser

8 luku. Voimaantulo/8 kap. Ikraftträdande